

A SZABADSZÁLLÁSI ÜRGÉS GYEP különleges természetmegőrzési terület (HUKN20010) Natura 2000 fenntartási terve

EGYEZTETETT VÁLTOZAT

Fotó: Aradi Eszter KNPI

Készítette a

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Budapest, 2015

Készült a **Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület** és a **Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság** együttműködésében az **Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura**

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló a 43/2012. (V. 3.) VM rendelet alapján

Az dokumentum elkészítését az **Európai Unió** támogatta.

A projekt végrehajtásában közreműködők:

Králl Attila, biológus, szakmai koordinátor, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME)

Nagy Dénes, biológus, szakmai résztvevő, MME

Tóth Péter, agrármérnök, szakmai résztvevő, MME

Dóka Richárd, geográfus, kapcsolattartó koordinátor, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság (KNPI)

Sipos Ferenc, biológus, szakmai résztvevő, KNPI

Pigniczki Csaba, biológus, szakmai résztvevő, KNPI

Lóránt Miklós, biológus, szakmai résztvevő, KNPI

Márta Krisztina, kommunikációs szakértő, KNPI

A fenntartási terv szakmai-társadalmi egyeztetési folyamatának résztvevői (a beszélgetések, levélváltások és a fórumok jelenléti ívei alapján):

BKMK Kunszentmiklósi Járási Hivatal, járási hivatal vezetője

Csaplár Károly, földtulajdonos, Szabadszállás

Faragó Sándor, legeltetési közösség képviselője, Szabadszállás

Kalóczkai Ágnes, SZIE Gödöllő

Müller Zoltán, Szabadszállás Önkormányzata

Rezneki Rita, MME

Strázsa Tanya tulajdonosai, Szabadszállás

Storchné Somogyi Eszter, Szabadszállás Önkormányzata

Tóth János, Rural Development Bt.

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	4
1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.5. Érintett települések.....	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	6
2. Veszélyeztető tényezők.....	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	13
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	20
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	20
3.2.4. Kutatás, monitorozás	20
3.2.5. Mellékletek	22
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	23
3.3.1. Agrártámogatások.....	23
3.3.2. Pályázatok.....	24
3.3.3. Egyéb	24
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	25
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	25
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	26
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	27

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1. 1. Név

SZABADSZÁLLÁSI ÜRGÉS GYEP különleges természetmegőrzési terület (a továbbiakban: Szabadszállási ürgés gyepterület KTT)

1. 2. Azonosító kód

HUKN20010

1. 3. Kiterjedés

74,01 ha

1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

Közösségi jelentőségű állatfaj

Kód

Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	1335

A fenti alapadatok illetve a jelölőfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard Data Form) 2013. október 31-ével frissített változatait vettük alapul.

1. 5. Érintett települések

Szabadszállás, Bács-Kiskun megye

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földterületekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1. 6. Egyéb védeltségi kategóriák

Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület:

Átfedő Natura 2000 terület nincs. A Szabadszállási ürgés gyepterület KTT más, felső-kiskunsági madárvédelmi és természetmegőrzési területek közé ékelődik, ezektől néhány kilométer távolságban található.

Országos jelentőségű védett természeti terület:

Nincs átfedő országos jelentőségű védett terület. A Kiskunsági Nemzeti Park törzsterületének Felső-Kiskunsági tavak nevű területjegysége Szabadszállás község túloldalán található.

Ex lege védett területek:

A tervezéssel érintett terület határain belül nincs *ex lege* terület.

Helyi jelentőségű védett terület:

A tervezéssel érintett terület határain belül nincs helyi jelentőségű védett terület.

Országos ökológiai hálózat

A Szabadszállási ürgés gyepterület KTT az országos ökológiai hálózat övezetébe tartozik. Az országos ökológiai hálózat besorolása szerint a terület *pufferterület*.

1. 7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1 Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- A Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve; Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 19/2011. (IX. 29.) önkormányzati rendelete; Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés 190/2011. (XI. 25.) kgy. határozata
- településrendezési tervek¹:
  - **Szabadszállás**
    - Helyi építési szabályzat – 20/2006 (VIII. 28.) rendelet, legutóbbi módosítás: 2012. február;
    - Településszerkezeti terv – 145/2006 (VIII. 28.) határozat, legutóbbi módosítás: 2012. február;
    - Szabadszállás területfejlesztési koncepció – 221/2004 (IX. 27.) határozat

1.7.2 Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület a Közép-Duna-menti erdőtervezési körzetbe tartozik. Az erdőtervezési körzetnek jelenleg érvényes körzeti erdőterve nincs. A korábbi tervek 2011-ben veszítették érvényüket, új terv még nem készült.

1.7.3 Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület a Közép-magyarországi vadgazdálkodási táj III/5. Észak-bács-kiskuni vadgazdálkodási körzetébe tartozik, az érintett vadgazdálkodási egység száma: 600710. A vadgazdálkodási üzemterv 2017. február 28-ig van érvényben.

1.7.4 Halgazdálkodási tervek

1.7.5 Vízyűjtő-gazdálkodási terv²

---

¹ Forrás: Országos Rendezési Tervkataszter – <https://teir.vati.hu>

² www.vizeink.hu

1-10 Duna-völgyi főcsatorna alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve; 2010. április. Közreadta a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Alsó-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság.

Az Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási tervet 2010. május 5-én a Magyar Kormány a 1127/2010. (V. 21.) számú Korm. határozattal elfogadta. Ezzel együtt elfogadásra kerültek az alegységek – nem jogszabállyal kihirdetett – tervei is. A tervek 2015 végéig vannak érvényben.

2. Veszélyeztető tényezők

Aktuális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Hatás keletkezés helye (területen belül/kívül)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	Gyepterület átalakítása szántóvá	L	belül	<1	A terület déli gyepterület csökkenése az ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) számára élőhelyvesztést jelent, illetve a közösségi jelentőségű élőhelyek közvetlen megsemmisítését jelenti.
A04.02	alullegeltetés	M	belül	40	A terület kismértékben alullegeltetett, a jelenlegi szarvasmarha-állomány nem optimális az egész területen az ürgék (<i>Spermophilus citellus</i>) számára kedvező, rövid fűű gyepterület fenntartásához.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	M	belül	5-10	A területen áthaladó út a gyepterületet – így az ürgék (<i>Spermophilus citellus</i>) élőhelyét - csökkenti, továbbá megnöveli az egyéb káros hatások (hulladéklerakás, zavarás) esélyét.
E03	Hulladék	L	belül	<1	A gyepterület mérsékelten szemetes, betontörmelék. 2013 nyarán a Duna-völgyi főcsatorna (a továbbiakban DVCS) mentén az erdősávban illegális hulladék-depót találtunk
F03.02.03	csapdázás, mérgezés, orvvadászat	M	belül	10	Ürgék (<i>Spermophilus citellus</i>) illegális befogása, elpusztítása (étkezési célból) többször előfordult már - legutóbb 2013 nyarán.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	belül	15	A keskenylevelű ezüstfa (<i>Eleagnus angustifolia</i>) intenzív terjedése a terület Ny-i K-i és a Ny-i határvonala felől. Kisebb selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>)-állomány található a DVCS-töltése

					mentén. Az inváziós fajok – itt elsősorban az ezüstfa – a nyílt gyepfelszínt elborítva csökkentik, ill. degradálják az ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) élőhelyét.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	H	belül	100	Az ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)-populáció stabilnak tűnik, ám a kisméretű, szigetszerű élőhely miatt rendkívül izolált. Más ürgepopulációkkal való kapcsolat lehetősége rendkívül csekély, ami fokozza az területen élő állomány kiszolgáltatottságát.
K03.04	Predáció	M	belül	100	Vadonélő prémes ragadozók, illetve háziállatok (kutya, macska) okozta predáció. A rókák és a kutyák megássák az ürgék (<i>Spermophilus citellus</i>) járatait.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	kívül		A terület déli irányból közvetlenül érintkezik szántóterületekkel. Az intenzív művelésű szántókról a vegyszerek bemosódhatnak a gyepterületre, ami a közösségi jelentőségű élőhelyek kedvezőtlen átalakulását okozhatja
A08	trágyázás	L	kívül		Az intenzív művelésű szántókról a kijuttatott tápanyag bemosódhat a gyepterületre.
E01	városi környezet, lakóterület	L	kívül		Szabadszállás közelsége, illetve a település terjeszkedése folyamatos veszélyforrás, amely mind a jelölőfajra, mind a közösségi jelentőségű élőhelyekre negatív hatással lehet.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	kívül		Az idegenhonos inváziós fajok terjedése a nyílt gyepfelszín csökkenését okozza, ami az ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) számára is élőhelyvesztést jelent.

					Jelentős keskenylevelű ezüstfa (<i>Eleagnus angustifolia</i>)-állomány a területtől Ny-ra eső ligetes-bokros területen. Ez folyamatos, akut fertőzési forrás

Potenciális veszélyeztető tényezők

M01	abiotikus viszonyokban a klímaváltozás hatására bekövetkező változások	M	mindkettő	100	Időjárási szélsőségek fokozódása: ismétlődő aszályok és hirtelen csapadéktöbbletek. Az erős vízhatás az ürgeket (<i>Spermophilus citellus</i>) veszélybe sodorja. A terület szárazodása az ürge szempontjából kevésbé hangsúlyos, ugyanakkor a közösségi jelentőségű gyepek élőhelyekre, és a terület mezőgazdasági értékére negatív hatással van.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Szabadszállási ürgés gyepterületén a Natura 2000 kijelölés és védelem célja a *területen előforduló közösségi jelentőségű fajok*, kiemelten az ürge, mint egyetlen jelölőfaj, illetve a közösségi jelentőségű élőhelyek *kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, illetve helyreállítása*, valamint *az ürge számára megfelelő élőhelyet biztosító területkezelés fenntartása, kialakítása*.

A terület túlnyomó részén aktív mezőgazdasági tevékenység zajlik, így a **Natura 2000 kijelölés kiemelten fontos célja a jelölőfaj, valamint az egyéb védett és/vagy közösségi jelentőségű fajok életfeltételeit biztosító, ugyanakkor gazdasági és társadalmi szempontból is életképes, kedvező területhasználati mód – a legeltetéses/kaszálósos gyepterületkezelés – fenntartása, propagálása, támogatása.**

Az **ürgepopuláció** nagyságának és területi elterjedésének fenntartása, ill. megerősítése az általa preferált, megfelelő kiterjedésű és minőségű (tavasztól-őszig rövid fűvű) gyepterület kiterjedésének és minőségének fenntartásán, illetve – ezzel összefüggésben – a megfelelő táplálékbázis biztosításán keresztül valósulhat meg. Fontos szempont, hogy az állatok a mind gyakoribbá váló időjárási szélsőségek (aszályok, belvizes évek) közepette is, egész évben találjanak megfelelő élőhelyfoltokat a területen belül.

A területen rendszeresen előfordulnak nyílt, füves területekhez kötődő, közösségi jelentőségű és/vagy védett madárfajok is. Bár a Szabadszállási ürgés gyepterület nem fed át különleges madárvédelmi területtel (KMT) célszerűnek tartjuk a horizontális célkitűzések között a madárvédelmi szempontokat is szerepeltetni, amennyiben ezek nem állnak ellentétben a jelölőfaj védelmi céljaival.

A védelem további, általános célja a fajokat, élőhelyeket veszélyeztető, 2. pontban felsorolt tényezők kiküszöbölése, hatásuk mérséklése.

Hosszabb távú cél, hogy a terület különleges természeti kincsei, illetve a természetvédelmi célkitűzésekkel összehangolt hagyományos gazdálkodási mód, mint hozzáadott értékek jelenjenek meg Szabadszállás település turisztikai portfóliójában is.

3. 2. Kezelési javaslatok

A kezelési javaslatok általános bemutatása és magyarázata

A kezelési javaslatokat két nagy csoportban tárgyaljuk; gazdálkodáshoz NEM KÖTHETŐ, illetve gazdálkodáshoz KÖTHETŐ javaslatokat fogalmazva meg. Előbbiek a teljes területre vonatkoznak, utóbbiak kezelési egységekként külön-külön kerülnek tárgyalásra. A gazdálkodáshoz köthető javaslatok között megkülönböztetünk általános, illetve a támogatási rendszerekhez illeszkedő (vagy a jövőben illeszthető) javaslatokat. Ez utóbbiak lehetnek kötelezőek, illetve önkéntes vállalkásokon alapuló, agrár-kifizetésekhez kapcsolódó javaslatok.

A területen hagyományosan legeltetési gazdálkodás folyik. **A legeltetés az ürgeállomány fennmaradásának legfontosabb feltétele;** ha valamilyen társadalmi, gazdasági okból adódóan a gyepterület legeltetését felhagyják, vagy annak intenzitása jelentősen csökken, egyéb kezelés nélkül az ürge néhány éven belül eltűnhet a területről.

Az évtizedek során Szabadszállás térségének korábban jóval kiterjedtebb legelői mára az ürgés gyepterületére zsugorodtak. A területre ma is jellemző, több szabadszállási tulajdonos állataiból álló marhacorda legeltetése szintén egyre ritkuló állattartási mód. A kezelési javaslatok összeállításánál erre külön figyelemmel voltunk.

A javasolt élőhelykezelés céljai röviden a következőkben foglalhatók össze:

- az ürge (*Spermophilus citellus*) számára alkalmas, egész évben rövid fűvű gyepterület fenntartása;
- a gyepterület kiterjedésének, minőségének megőrzése, javítása; a gyepterület alkotó, részben közösségi jelentőségű élőhelytípusok (1530* - Pannon szikesek; 6440 – Ártéri mocsárrétek; 6250* - Síksági pannon löszsziegyetek) természetességének megőrzése, javítása;
- a gyepterületet tartósan vagy alkalmilag használó egyéb védett és/vagy közösségi jelentőségű állatfajok számára kedvező élőhelyi feltételek biztosítása
- a területen zajló gazdálkodás összehangolása a fenti célkitűzésekkel oly módon, hogy az a tulajdonosok számára gazdasági szempontból is fenntartható legyen, azaz: megérje a területen legeltetési állattartással foglalkozni.

A fenntartási terv részeként meghatározásra kerültek a Szabadszállási ürgés gyepterület KTT kezelési egységei és az ezekhez kapcsolódó kezelési javaslatok. A lehatárolás és a javaslatok megfogalmazása során elsősorban a terület legfőbb közösségi értékét jelentő ürge területi elterjedési viszonyait és ökológiai igényeit vettük figyelembe, törekedve a hatékony, egyszerű, kivitelezhető megoldásokra.

A területen három kezelési egységet határoztunk meg a terület ÁNÉR-élőhelytérképe alapján, az azonos kezelési igényű foltokat aggregálva.

KE1 – a terület legelőként ill. kaszálóként használt része – a terület változatos domborzatú, és növényzetű, ám kezelési szempontból nem érdemes tovább tagolni.

KE2 – a Duna-völgyi főcsatorna gátja, illetve a gyepterület és a gát között húzódó erdősáv – a Natura 2000 területbe csak a DVCS jobb parti gátjának részsíje tartozik bele, a DVCS maga, illetve a nádas-gyékényes szegély nem.

KE3 – a terület déli részén található, mintegy 0.5 ha-os elszántott gyepterület

Gyepterületről lévén szó, a kezelési javaslatok a hatályos 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben³ foglaltakon alapulnak. A javaslatok összeállításánál a jelenlegi zonális agrár-környezetgazdálkodási célprogramok 61/2009 (V.14.) FVM rendeletben leírt előírásait is figyelembe vettük.

---

³ 269/2007. (X.18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

A gyepterületet több oldalról intenzív művelésű szántók veszik körül. Ezek a területek nem részei a Natura 2000 területnek, ám mivel közvetlenül határosak vele, a bemosódó kemikáliákon keresztül jelentős hatással vannak rá. A kezelési egységektől függetlenül javaslatokat fogalmaztunk meg e hatás mérséklése érdekében – lásd: 3.2.2 – élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.

A gyepterület Szabadszállás település felé eső Ny-i határában erdő, illetve legelő művelési ágú területeken idegenhonos, inváziós fa- és cserjefajokból álló erdők, ligetes-ritkás területek találhatóak. A gyepterület védelme érdekében e területek kezelése is szükséges.

3. 2. 1. Élőhelyek kezelése

Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

Településrendezési eszközök:

- A Szabadszállási ürgés gyepterületének beépített terület területfelhasználási egységbe (lakó, üdülő, szolgáltatási és ipari övezet) való besorolása nem javasolt.
- Mezőgazdasági övezetek esetében a jelölő faj által érintett területrészekben 0%-os beépítési arány meghatározása célszerű. Kivételt képeznek a természetvédelmi célú bemutatáshoz és a legelőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges épületek, építmények.

Infrastruktúra-fejlesztés, turisztikai és ipari jellegű beruházások:

- Új nyomvonalú burkolt vagy stabilizált út létesítése, illetve a meglévő földutak hasonló jellegű átalakítása nem javasolt a területen belül.
- Javasolt a területet az autóforgalom elől elzárni. A gyalogos-kerékpáros forgalom számára a Duna-völgyi főcsatorna (a továbbiakban DVCS) töltése, illetve a terület alsó harmadában keresztben futó, besorolása szerint is ebbe a kategóriába tartozó földút lenne alkalmas.
- A fenti javaslatot egészítené ki a DVCS egykori hídja helyén természetes anyagú (pl. faszerkezetű) híd újjáépítése, amely a csatorna túloldalán lévő, a Natura 2000 területen kívüli maradvány gyepterületeket is elérhetővé tenné.
- A területen áthúzódó új elektromos vezetékek tervezése nem javasolt. Ilyen fejlesztés esetén a gyepterület lehető legkevesebb károsítása, illetve szabadvezetékek esetén a madárbarát szempontok (szigetelés) figyelembe vétele javasolt.

Egyéb területhasználat:

- A terület szabadon látogatható, de a fokozottan védett faj élőhelyére való tekintettel, indokolt esetben a természetvédelmi hatóság korlátozásokat vezethet be a Természetvédelmi Törvény szerint.
- Technikai jellegű sportesemények rendezése, alkalmi űzése a területen nem javasolt.

Egyéb, gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések:

- Javasolt a területen található gémeskutak kitisztítása, szükség esetén helyreállítása, és rendszeres ellenőrzése/karbantartása. Ellenőrizni kell az MVH vonatkozó adatbázisát, az ebből esetlegesen hiányzó gémeskutakat nyilvántartásba kell venni.
- Javasolt a terület törmelékektől, hulladékoktól való megtisztítása, az illegális hulladéklerakók felszámolása, illetve – a település közelsége miatt – a terület rendszeres ellenőrzése.

Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

(a) Kezelési egység kódja: KE1

(b) Kezelési egység meghatározása: a terület legelőként ill. kaszálóként használt része

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR-élőhelyek: H5a - Lössgyepek, kötött talajú sztyeprétek; D4 – Alföldi mocsárrétek; F2 – Szikes rétek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 6250* - Síksági pannon löszsztyepppek; 6440 – Ártéri mocsárrétek; 1530* - Pannon szikesek.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodás

Az ürgepopuláció szempontjából a legkedvezőbb területhasználat a **marhával történő, állandó legeltetés**. Megfelelő szakaszolással és állatlétszámmal az egész gyepterület kezelése megoldható. A mikrodomborzati viszonyokból adódóan nagyon különböző csapadékviszonyok között is lehetséges az ürgék számára alkalmasabb, hamarabb leszáradó, kissé túllegeltetett, illetve üdébb foltok kialakítása, legeltetése. Lényeges, hogy az egész, márciustól októberig tartó, aktív periódusban legyen megfelelő méretű olyan terület (elsősorban a magasabb térszíneken), melyen a növényzet magassága sosem haladja meg a 8-10 cm-t. A kötelezően előírt kaszátlan területeket a terület szélén javasolt kialakítani, így nem zavarja az ürgéket a szabad kilátásban.

A jelenlegi, mintegy 40 állatból álló csorda nem képes a teljes területet megfelelő módon kezelni, így az helyenként alullelegeltetett. A javasolt kezelési mód **az állatlétszám növelése legfeljebb 60-70 állatig** (kb. 1.0 ÁE/ha) illetve **a legeltetés és a kaszálás együttes alkalmazása**, megfelelően kialakított – és az adott év csapadékviszonyaitól függő – területi arányokkal és lehatárolásokkal.

A kaszálás és legeltetés összehangolását úgy javasolt elvégezni, hogy minden évben maradjanak kíméleti területek, amelyekben a fűfélék és a kétszikűek magot érlelhetnek. Erre alkalmas a kaszálásonkénti 5-10%, melyet kb. 2m széles hagyássávokban a kaszált területek szegélyeinél javasolt meghagyni.

A legeltetett területek egy részén esetenként őszi tisztító kaszálást kell végezni. A tisztító kaszálás ne terjedjen ki az egész területre, és nem okvetlenül kell minden évben megtenni. Ennek szükségességét a terület szerinti nemzeti park igazgatóság szakemberével javasolt egyeztetni.

Vízgazdálkodás

A jó ökológiai állapot megőrzéséhez alapvető fontosságú a **megfelelően tervezett, az ürge ökológiai igényeivel és a mezőgazdálkodási szempontokkal összehangolt vízkormányzás**. Az ürge szempontjából legfontosabb a hirtelen víztöbbletek okozta telelési problémák elhárítása.

Az ürgekolóniák jelenleg a terület hátsabb, szárazabb részein találhatók a *síksági pannon löszgyepek* – 6250* élőhelytípusba tartozó élőhelyfoltokhoz kötődően. A terület vízellátása e területek rovására (pl. vízpótlással, vízszint emelésével) nem változtatható.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján *javaslatot tegyenek a jövőben kívánatos gazdálkodásra*. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a *jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek*, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.

Önkéntesen vállalható előírások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY09	Fogasolás nem megengedett.	Gyepfelszín károsodását okozza, illetve az ürgelyukakat károsítja.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.	Gyepfelszín károsodását okozza, illetve az ürgelyukakat károsítja.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	Az inváziós cserjék irtása alapvető fontosságú az ürge élőhelyének megőrzése érdekében, ugyanakkor ezt a védett madárfajok fő fészkelési időszakán kívül kell végezni
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	Horizontális élőhelyvédelmi szempontokra tekintettel + a legelő állatállomány pihenő-delelő helyeit biztosítandó
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni szükséges.	Az alul, és a túllegeltetés elkerülése érdekében. Az alullegeltetés az ürgét sodorja veszélybe, a túllegeltetés az élőhelyet degradálhatja. A területen javasolt legeltetési nyomás legfeljebb 1.0 ÁE/ha
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.	Az élőhely fajkészletének megőrzése érdekében. Mindenkor ügyelve arra, hogy a kaszálatlan terület az ürge-élőhelyeken kívül legyen.
GY112	Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg.	Az esetlegesen földön fészkelő madárfajok fészkelési időszakának elkerülése érdekében

GY116	Gyepterületen trágyadeponia, széna- és szalmakazlak elhelyezése tilos.	Élőhely természetességét, ill. az ürgék élőhelyét veszélyezteti.

(a) Kezelési egység kódja: KE2

(b) Kezelési egység meghatározása: a Duna-völgyi főcsatorna gátja, illetve a gyep és a gát között húzódó erdősáv

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR-élőhelyek: S7 – Nem őshonos fafajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A területre jelenleg nincs érvényes körzeti erdőgazdálkodási terv. A soron következő erdőtervezés során az alábbiak figyelembe vételét javasoljuk:

A területen található őshonos fafajból (magyar kőris - (*Fraxinus angustifolia* subsp. *pannonica*)) álló erdősávban folyamatos felújításos művelési mód kialakítása, amelynek nyomán a ragadozó madarak, illetve más védett madárfajok (pl. szalakóta, búbos banka) hosszú távon fészkelőhelyet találhatnak.

A folyamatos borítás fenntartása a legeltetett állatok delelőhelyének folyamatos biztosítása szempontjából is lényeges.

Ebbe a kezelési egységbe tartozik a Duna-völgyi főcsatorna töltése, amely részben az erdősáv alatt húzódik. Ezen a területrészen az idegenhonos/inváziós lágy- és fásszárú-fajok visszaszorítása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások

Az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet.

Önkéntesen vállalható előírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások	Megjegyzés
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	Figyelemmel kell lenni az ürgekolóniák területi előfordulására, kiterjedésére.
E34	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magszóró fa meghagyásával.	Az erdősávot mint fészkelőhelyet használó madárfajok (ragadozók, baglyok, varjúfélék, stb.) fészkelési lehetőségeinek folyamatos fenntartása érdekében
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	Az erdősáv aljnövényzetében, illetve a DVCs mentén található keskenylevelű ezüstfa (<i>Eleagnus angustifolia</i>) állományok visszaszorítása érdekében
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	

Kiegészítő javaslatok, előírások:

A kezelési egységen belül található selyemkóró (*Asclepias syriaca*) irtása az egyedek célzott vegyszerezésével, a nemzetipark-igazgatósággal egyeztetve.

(a) Kezelési egység kódja: KE3

(b) Kezelési egység meghatározása: a terület déli részén található, mintegy 0.5 ha-os elszántott gyepterület

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR-élőhelyek:

Érintett Natura 2000 élőhelyek: - T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 terület határain belül 0,48 ha szántóként használat terület (gyep művelési ágú, elszántott terület) található.

Az alábbi előírás-javaslatok horizontális szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogramokban szerepelnek.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások

Tekintettel arra, hogy az elszántott terület gyeppé művelési ágban van, a terület művelési ágának rendezése (lásd: gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok) és/vagy visszagyepesítése javasolt az alábbiak szerint, ezt követően pedig kötelezően betartandó a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások	Indoklás/megjegyzés
SZ54	Szántó füves élőhellyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtásával	A gyepes élőhely rekonstrukciója érdekében.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok: lásd fent.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok (ha KE-re specifikus)

Az elszántott csücsök a 0641/1g hrsz-ú, gyeppé művelési ágú terület részét képezi. Vélhetően a 0646/6 hrsz-ú szántó művelési ágú területtel „egyben művelik”. Birtokrendezés szükséges – ennek nyomán, a hatóság döntése értelmében hrsz megosztás, művelési ág váltás, vagy – javaslatunk alapján – a gyepterület rekonstrukciója szükséges.

(h) Kezelési javaslatok indoklása

3. 2. 2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

- A folyamatos ezüstfa-fertőzés csökkentése/megszüntetése érdekében kívánatos a terület *nyugati határán kívül*, Szabadszállás felé eső erdő, illetve legelő művelési besorolású földrészekre az ezüstfa-állomány eltávolítása, a területek művelési ágának megfelelő hasznosítása.
- A gyepterületet több oldalról intenzív művelésű szántók veszik körül. **Ezek a területek nem részei a Natura 2000 területnek**, ám mivel közvetlenül határosak vele, a bemosódó kemikáliákon keresztül jelentős hatással vannak rá. Az alábbi, **önkéntesen vállalható előírás-javaslatok** a szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási programok előírásain alapulnak.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ46	Melioráció tilos
SZ53	Szántó füves élőhellyé alakítása spontán felhagyással.

3. 2. 3. Fajvédelmi intézkedések

- Az ürge közvetlen védelme a dúvadak (kóbor kutyák, macskák) irtásával, illetve a szőrmés ragadozók (róka) állományszabályzásával.
- A terület K-i szegélyén húzódó erdősávban, a kerecsensólyom, vörös vércse, kék vércse, szalakóta stb. fészkelésének elősegítése céljából, mesterséges fészkelő ládákból odúkból álló telep létesítése és karbantartása, addig, amíg a természetes fészkelési lehetőségek helyre nem állnak.
-

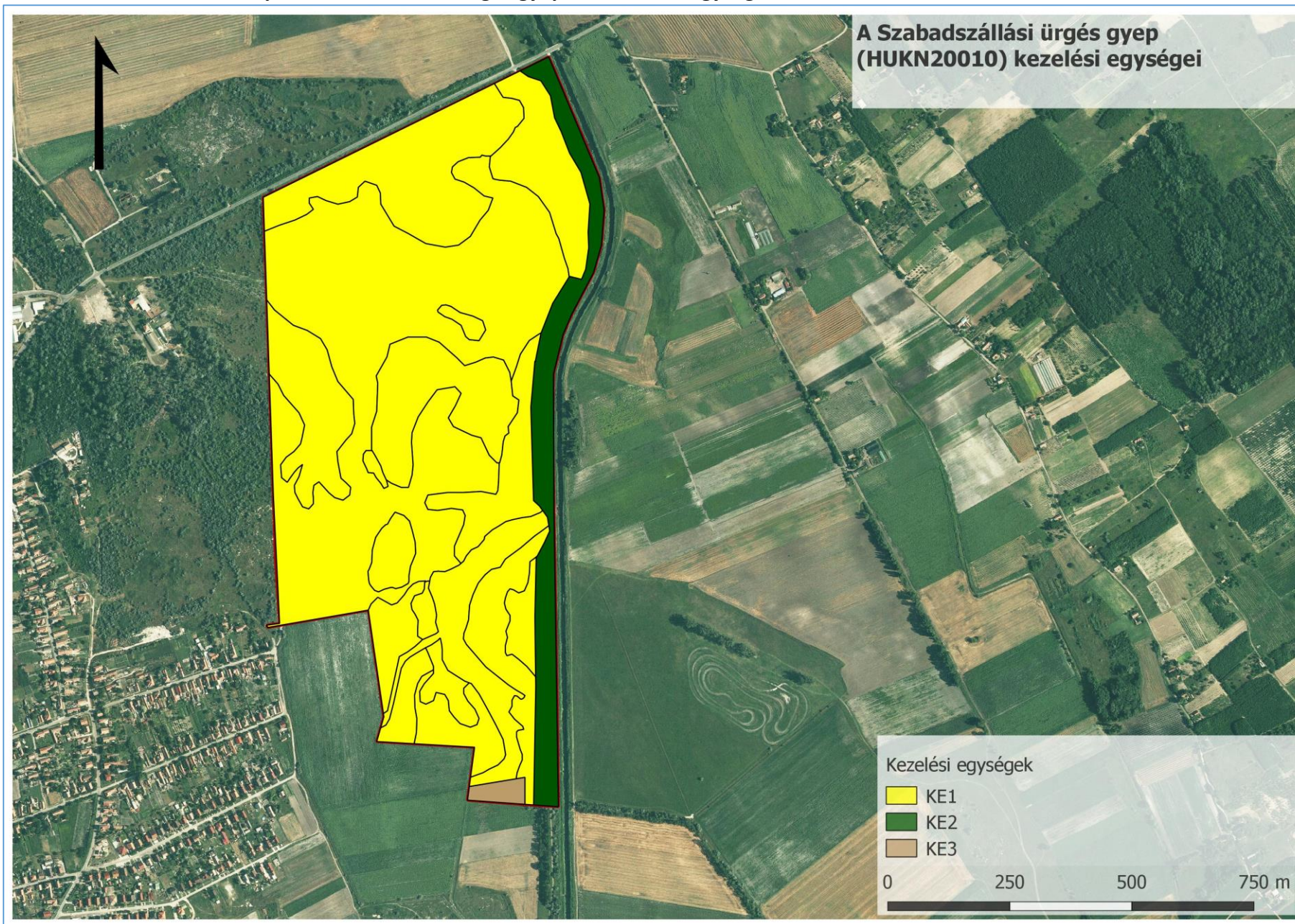
3. 2. 4. Kutatás, monitorozás

- Legalább a hatévenként javasolt felülvizsgálni és frissíteni a terület élőhelytérképét
- Legalább hatévenként felmérni – az évenkénti NBmR protokollnak megfelelően elvégzett ürgemonitorozáson túl – az ürgekolóniák térbeli elterjedését (kolóniák határai, lyuksűrűség).

- Az évenkénti ürgemonitorozás folytatása az NBmR protokollnak megfelelően (transztek mentén történő lyukszámlálás). A friss állomány-elterjedési adatok alapján esetleges új transztek felvétele.

3. 2. 5. Mellékletek 1. térkép – A Szabadszállási ürgés gyepterület KTT kezelési egységei

3. 3 A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Szabadszállási ürgés gyepek KTT területén országos jelentőségű védett terület nem található. A védett területnek nem minősülő Natura 2000 területek esetében az alapvető szabályozási keretet a 275/2004 (X. 8.) Natura 2000 Korm. rendelet adja meg. A terület csaknem teljes egészében önkormányzati tulajdonban van, a K-i határon húzódó erdősáv szintén önkormányzati tulajdonú, védelmi rendeltetésű erdő.

A Natura Korm. rendeletben foglaltaknál részletesebb kötelező földhasználati szabályok vonatkoznak a **Natura 2000 gyepterületekre** (kivételt képeznek a honvédelmi kezelésű állami tulajdonú gyepek). Ezeket 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet tartalmazza.

Erdőterületeken a Natura 2000 szempontokat jelenleg hatályos körzeti erdőterv, illetve az ez alapján készített üzemtervek tartalmazzák. Jelenleg érvényes körzeti erdőterv, ill. üzemterv A fenntartás terv javaslatai a következő tervezés során építhetők be az erdőtervekbe.

Az ezen túlmutató előírás-javaslatok a jelenleg érvényben lévő szabályozás alapján agrár-környezetgazdálkodási, illetve erdő-környezetvédelmi programok keretében, önkéntes vállalásként valósíthatók meg. Erről részletesebben a 3.3.1 fejezet számol be.

3. 3. 1 Agrártámogatások

3. 3. 1. 1 Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A Szabadszállási ürgés gyepek KTT a Mezőgazdasági Parcella-azonosító rendszer (MePAR) alapján egyetlen fizikai blokkban található (lásd: 7. térkép). Ez alapján a Natura 2000 terület túlnyomó része ténylegesen támogatható terület:

MePAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)
D51N3-P-09	74,77	71,69

Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a Szabadszállás KTT területen való mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető **kompenzációs jellegű** kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú **mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat** soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

A területen található gyepek és magánkézben lévő erdőterületek esetében a vonatkozó szabályozás alapján hektáronkénti **kompenzációs kifizetés** vehető igénybe:

A Natura 2000 *gyepterületekre* vonatkozó kötelező előírásokat és kompenzációs kifizetéseket a 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet, illetve a 128/2007 (X. 31.) FVM rendelet tartalmazza. Ennek alapján a Natura 2000 gyepeket a HMKÁ fenntartása mellett gyepeként kell hasznosítani.

A magánkézben levő Natura 2000 *erdőterületekre* a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján kapható kompenzációs támogatás az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente változó mértékben.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mezőgazdálkodási támogatások

Horizontális AKG-célprogramok

A Szabadszállási ürgés gyep KTT területén az **agrár-környezetgazdálkodási célprogramok** közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális*, gyepgazdálkodási célprogramok is elérhetők, ugyancsak a 61/2009 (V. 14.) FVM-rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján: ökológiai gyepgazdálkodás, illetve extenzív gyepgazdálkodás.

A környező, (Natura 2000 területen kívül eső, de arra hatással lévő) szántóterületek esetében ugyancsak a horizontális szántóföldi célprogramok segíthetik a környezetkímélőbb szántóföldi gazdálkodás kialakítását.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

A 33/2008 (III. 27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan fölhasználati intézkedésekre, amelyek a gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, valamint hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

A támogatott intézkedések közül a Szabadszállási ürgés gyep KTT szegélyterületein különösen hasznosak lehet a következő: madárvédelmi berendezések létesítése.

3. 3. 2 Pályázatok

Csak pályázati támogatásból megvalósítandó, nagyobb forrásigényű természetvédelmi intézkedésre nincs szükség a területen.

3. 3. 3 Egyéb

Nincs egyéb javaslat.

3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3. 4. 1 Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Résztvevők száma/levél, hirdetmény száma	Megjegyzés
terepbejárás	jegyzőkönyv	2 alkalommal	személyes megkeresések: a potenciális partnerekkel való személyes kapcsolatfelvétel egyik legfontosabb eleme a kommunikációs tevékenységnek. A találkozók alkalmával a tervet a KNPI munkatársai ill. annak megbízottjai képviselik.
önkormányzati közzététel	önkormányzati igazolás	1 alkalommal	a fenntartási terv eredményeinek elérhetősége, a mind szélesebb körű ismertség, nyilvánosság és véleménynyilvánítás biztosítása
honlap	internetes elérhetőség, honlap címe	1	A terv egyeztetési változata, és a második tervváltozat is felkerült a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület által üzemeltetett Natura 2000 információs portálra (www.natura.2000.hu).
érintettek levélben vagy e-mailban történő megkeresése és tájékoztatása	levélről és postai feladást igazoló szelvényről másolat, kinyomtatott e-mail visszaigazolás	3 alkalommal	A Natura 2000 terület valamennyi érintettje a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület és a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság által közösen kiküldött levélben értesülhetett a fenntartási tervezés megkezdéséről.
Egyéb: interjúk helyi érintettekkel	jegyzőkönyv	2 db.	A fenntartási terv elkészítésével párhuzamosan a természetvédelmi őrszolgálat területileg illetékes tagjai kérdőíves interjúkat készítettek a helyi érintettek (helyben gazdálkodók, illetve a területen földtulajdonnal rendelkezők) egy szűkebb csoportjával, akik egyrészt tudomást szerezhettek arról, hogy fenntartási terv készül a területre, másrészt lehetőséget kaptak arra, hogy a természetvédelmi szempontokkal, jelenlegi előírásokkal kapcsolatos véleményüket elmondják, illetve javaslatokat tegyenek a gazdálkodás és természetvédelem összehangolására a tervezési területen.

Egyeztető fórum a fenntartási terv első változatának a megvitatására

Az eddig megtett tájékoztatási lépéseken túl fontos kommunikációs eszköz az egyeztető fórum. A területen egy egyeztető fórum kerül megrendezésre 2013. december 10-én. A fórum 10 fő részvételével zajlott.

Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javulhat a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot fog tükrözni), de növekedhet a terv helyi elfogadottsága is.

A terv egyeztetési változata felkerült a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület által üzemeltetett Natura 2000 információs portálra (www.natura.2000.hu), illetve ismertetésre került a fórum során. Az önkormányzatok képviselőit a kiértékelő levélben kértük arra, hogy a terv egyeztetési változatát függesszék ki. A fórum(ok)ra meghívást kaptak a települések vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a hivatalos szervek és kezelők részéről pedig a falugazdászok, a helyi gazdaszövetkezetek és az illetékes Vízügyi Igazgatóság képviselői. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve az MME, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság vettek részt. A fórumok szervezési és lebonyolítási feladatait a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság által megbízott szakértő látta el. A szakértő vezette a fórumokat, az elhangzottakról jegyzőkönyvet készített, s azt átadta a tervezőnek, hogy az észrevételeket beépíthesse a terv második változatába. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is.

A fórumon túl 2 egyeztetés is lezajlott a terület tulajdonosával, további gazdálkodókkal (részletes beszámoló az érintettek, döntéshozók és felügyeleti szervek számára a fenntartási terv addigi eredményeiről, mind szélesebb körű ismertség és véleménynyilvánítás biztosítása).

3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei

A fenntartási tervben előírtak végrehajtására kötelezettek:

- gazdálkodók;
- Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői;
- Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok;
- bányászati jogosultságok jogosítottjai és ezek gazdasági érdekképviselői szervei.

A fenntartási terv elkészítésébe bevont partnerek:

- együttműködő partner – területileg illetékes nemzeti park igazgatóság.

A fenntartási terv eredményeit felhasználó, illetve a projekt végrehajtását felügyelő szervek:

- az ágazatban működő döntéshozó, felügyeleti szervek;
- támogatást biztosító és a végrehajtást felügyelő szervezetek;
- helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet;
- falugazdászok;
- agrár-érdekképviselői szerv;
- egyéb azonosított érintettek.

3. 4. 3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A terv egyeztetésre került az érintett hatósági és kezelő szervezetekkel is.

- Megkeresésünkre részletes írásos vélemény érkezett (elektronikus levélben) a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága részéről (Nyilvántartási és Térképészeti Osztály, ügyintéző: Lajtos János).